

Zásah do populácie medveďa hnedého

Manažmentové opatrenia zabezpečujúce zásah do populácie odchytom a odstrelom medveďa hnedého sú navrhované na realizáciu v dvoch základných úrovniach:

A. Odchyt, prípadne usmrtenie v zmysle rozhodnutia zásahového tímu.

B. Lovom, ktorý je naplánovaný Komisiami pre ochranu a manažment medveďa hnedého.

Oba tieto spôsoby zásahu do populácie sledujú zníženie rizika škôd a nebezpečných stretov človeka s medveďom a zabezpečenie pozitívneho vzťahu verejnosti k medveďovi.

A. Činnosť zásahového tímu

Členovia zásahového tímu dodržiavajú postup, ktorý znižuje, resp. úplne eliminuje riziko nebezpečného stretu, poranenia, alebo usmrtenia človeka pri útoku medveďa počas zásahu.

1. Prvá časť

Prvky synantropného správania sa medveďa hnedého:

- medveď stráca všeobecnú plachosť pred ľuďmi a pohybuje sa v blízkosti intravilánov obcí a miest, alebo priamo v intravilánoch,
- prednostne si zabezpečuje potravu z komunálneho odpadu (kontajnery),
- na prvý pohľad vyzerá placho alebo nevšímavo voči okoliu, v mnohých prípadoch sa nechá kŕmiť priamo od ľudí,
- často krát sa však uvedené správanie zmení na agresívne, hlavne keď je medveď vyrušovaný a plašený ľuďmi,
- vodiaca medvedica (medvedica s mladým potomstvom) učí na takéto správanie medvediatá.

Očakávané správanie pri zásahu zásahového tímu:

Správanie sa medveďa hnedého pri zásahu tímu nie je možné predpovedať, nakoľko závisí od mnohých faktorov vyvolávajúcich stresovú situáciu. To znamená či je medveď pod vplyvom stresu z ľudí, či je medveď imobilizovaný alebo zranený. Každopádne sa však útok na všetkých prítomných osôb nedá vylúčiť.

2. Druhá časť

Všeobecné rady zásahového tímu pre obyvateľov, ako sa správať pri strete s medveďom hneď pred zásahom tímu:

- pri blízkom stretnutí s medveďom na seba upozorníte hlasom, nikdy nie však krikom,
- ak o vás medveď vie, väčšinou okamžite utečie. Ak však zostáva na mieste, je možné, že ide o medvedicu a v blízkosti sú mláďatá, resp. je už na ľudí zvyknutý. V tom prípade pomaličky ustupujte smerom odkiaľ ste prišli. Pritom nekričte, nerobte prudké pohyby a nepozerajte sa medveďovi priamo do očí – mohol by to považovať za hrozbu,
- v prípade, že vidíte mláďatá medveďa na kontajneroch (v intraviláne obce alebo jeho blízkosti, v záhradách, sadoch ap.) v žiadnom prípade sa k nim nepribližujte a nesnaž-

te sa ich takto odplašiť, nakoľko ich matka je s najväčšou pravdepodobnosťou niekde nablízku,

- v prípade že máte podozrenie (alebo ju pozorujete) na skutočnosť, že sa na lokalite zdržuje s mláďatami aj matka za žiadnych okolností nevstupujte medzi ne,
- nikdy sa nepribližujte k medveďom.

3. Tretia časť

Postup zvolania a práce zásahového tímu

Pri nahlásení výskytu jedinca medveďa hnedého, ktorý vykazuje známky neprirodzeného správania sa, je zranený alebo sa pohybuje priamo v blízkosti ľudských obydľí (obce, mestá, turistické, športové a liečebné zariadenia ap.) môžu nastať rôzne situácie:

A. Vzniká krajná núdza (§ 24 zákona č. 300/2005 Z. z. trestného zákona v znení neskorších predpisov ďalej len „trestný zákon“)

V takomto prípade je ktokoľvek zo zúčastnených subjektov (Polícia SR, užívateľ poľovného revíru, veterinárny lekár, ŠOP SR) oprávnený konať v zmysle § 24 trestného zákona a problematického jedinca eliminovať (uspať pomocou narkotizačnej látky, odchytiť) alebo priamo usmrtiť.

B. Zatiaľ nevznikla krajná núdza

V tomto prípade je postup nasledovný:

- je potrebné okamžite kontaktovať osoby zásahového tímu ŠOP SR (zoznam osôb zverejňuje ŠOP SR na verejnom mieste, web stránke),
- v prípade, že nie je možné kontaktovať jednu z osôb je potrebné nahlásiť na PZ SR (0961 055 255, 0961 055 256, uos@minv.sk), v takomto prípade Polícia SR kontaktuje vedúceho zásahového tímu, resp. iné kontaktné osoby ŠOP SR,
- ŠOP SR požiada políciu o zabezpečenie informovania zástupcov miestnej samosprávy,
- v prípade, že oznámenie podá miestna samospráva, ŠOP SR kontaktuje priamo políciu,
- po dohode polície s vedúcim zásahového tímu, kontaktuje polícia najbližšieho užívateľa poľovného revíru,
- **vedúci zásahového tímu** je zamestnanec ŠOP SR, ktorý je nahlásený ako kontaktná osoba,
- polícia postupuje vždy v zmysle usmernenia vydaného Prezidiom policajného zboru,
- polícia v súčinnosti s užívateľom poľovného revíru vykoná miestne zisťovanie, o ktorom následne informujú vedúceho zásahového tímu,
- vedúci zásahového tímu okamžite po príchode na lokalitu posúdi danú situáciu a rozhodne o prizvaní ďalších subjektov podľa potreby (veterinárny lekár, hasičský zbor, mestská polícia, zástupca miestnej samosprávy ap.),
- v prípade, že vedúci zásahového tímu posúdi, že nie je potrebná priama osobná účasť veterinárneho lekára, prebehne dohoda s veterinárom o usmrtení, resp. odchyte telefonicky,

- zásahový tím vykoná monitoring (vypočutie obyvateľov, vyhodnotenie anamnézy, priame pozorovanie), po realizácii ktorého zabezpečí realizáciu imobilizácie, resp. usmrtenia,
- po imobilizácii, resp. usmrtení problematického jedinca vedúci zásahového tímu spíše protokol o imobilizácii, resp. usmrtení jedinca, ktorého správnosť overia všetci zúčastnení svojím podpisom,
- počas imobilizácie, resp. usmrtenia zástupcovia ŠOP SR odoberú potrebné vzorky a vypracujú Záznam zo zásahu zásahového tímu proti medveďovi hnedému (*Ursus arctos*) a Záznam o ulovení (úhyne) a odchyte medveďa hnedého.

B. Lov, ktorý je naplánovaný Komisiami pre ochranu a manažment medveďa hnedého

Návrhy na zásahy do populácie medveďa hnedého sú v tomto prípade organizačne a prakticky realizované na úrovni organizačných jednotiek ŠOP SR, prostredníctvom „**Komisií pre ochranu a manažment medveďa hnedého na Slovensku**“ (ďalej len „komisia“). Komisia je zložená z nasledovných zástupcov:

- Štátna ochrana prírody SR,
- Slovenská poľovnícka komora,
- Užívatelia poľovných revírov u ktorých je predpoklad že budú v konkrétnom roku loviť medveďa,
- Okresné úrady (pozemkový a lesný odbor, odbor opravných prostriedkov, odbor starostlivosti o životné prostredie),
- Miestna samospráva,
- Vlastníci, nájomcovia a správcovia pozemkov, na ktorých vznikali škody za predchádzajúce obdobie,
- Regionálne poľnohospodárske a potravinové komory,
- Relevantné mimovládne organizácie.

Predsedom komisie je zástupca ŠOP SR a v prípade opodstatnenosti môže na rokovanie prizvať aj ďalších zástupcov relevantných subjektov (samostatne hospodáriaci roľníci, polícia, mestská polícia ap.).

Komisia sa bude pravidelne schádzať, minimálne však raz za rok, **najneskôr do konca januára** príslušného kalendárneho roka, v ktorom sa lov bude realizovať. Hlavnou úlohou komisie bude navrhnúť počty, hmotnostné kategórie odchytených a odstrelených jedincov, ako aj plošné rozdelenie odchyty a odstrelu medveďa hnedého pre jednotlivých užívateľov poľovných revírov.

Komisia pri rozhodovaní bude disponovať nasledovnými údajmi:

- Predbežné žiadosti od fyzických a právnických osôb, užívateľov poľovných revírov na odchyt a odstrel medveďa hnedého,
- výsledky získané z monitoringov medveďa hnedého,
- škody spôsobené medveďom na hospodárskych zvieratách, včelstvách, poľnohospodárskych plodinách, a majetku za predchádzajúcu sezónu (KIMS, poľovnícka štatistika, štatistika v CEHZ, štatistika včelárskeho zväzu, ap.),
- relevantne zdokumentované nebezpečné strety medveďa s človekom,

- relevantne zdokumentovaný nebezpečný pohyb medveďa v intravilánoch a blízkych extravilánoch obcí, turistických, rekreačných, liečebných a iných zariadení ap.
- lokality a počet usmrtených medveďov za predchádzajúci rok,
- údaje o stave lokalít území Natura 2000,
- iné dôležité podklady podľa uváženia komisie súvisiace so škodami a nebezpečnými stretnutiami.

Zásady zásahu do populácie medveďa hnedého

Na základe praktických skúseností ŠOP SR pri kontrole realizácie usmrtení medveďa hnedého na Slovensku, ako aj pri realizácii dlhodobého monitoringu sa navrhuje lov medveďa hnedého realizovať zásahom do rôznych vekových, hmotnostných a výškových kategórií.

Jedince medveďa sú rozdelené do štyroch základných hmotnostných kategórií:

- hmotnosť do 40 kg (odstrel jedine v prípade, že medvedica vodí tri a viac mláďat),
- hmotnosť do 100 kg,
- hmotnosť od 101 do 200,
- hmotnosť nad 200 kg.

Počet jedincov medveďa hnedého navrhovaných na odlov v jednotlivých hmotnostných kategóriách a organizačných jednotkách bude navrhovaný tak, aby sa dosiahol požadovaný zásah do populácie medveďa hnedého v rámci celého Slovenska.

Postup realizácie plánovaného zásahu do populácie medveďa

1. Užívatelia poľovných revírov **najneskôr do polovice januára** príslušného kalendárneho roka oznámia na miestne príslušnú organizačnú jednotku ŠOP SR záujem o odstrel (odchyt) medveďa hnedého v konkrétnom poľovnom revíri. Záujem o lov (ďalej len „predbežná žiadosť“) bude oznámený telefonicky, alebo bude žiadosť podaná elektronicky prostredníctvom KIMS-u, alebo písomne priamo na miestne príslušnú organizačnú jednotku. V prípade, že do uvedeného termínu nebude žiadosť oznámená, bude posudzovaná až nasledujúci kalendárny rok.
2. ŠOP SR žiadosti skompletizuje, vyhodnotí a požiada všetkých členov komisie o doplnenie podkladov (napr. poľovnícka štatistika ap. – údaje ktoré nebudú evidované v prostredí KIMS).
3. ŠOP SR **najneskôr do konca januára** zvolá rokovanie komisie.
4. V rámci stretnutia komisia podrobne posúdi opodstatnenosť všetkých žiadostí v kontexte so všetkými škodami za predchádzajúce obdobie, ako aj riziko vzniku škôd a nebezpečných stretov v nasledujúcom období.
5. Po dohode všetkých zúčastnených sa stanoví počet a hmotnostná kategória navrhovaného odstrelu, podľa jednotlivých užívateľov poľovných revírov o čom predseda komisie spíše záznam.
6. Po rokovaní komisií, **Riaditeľstvo ŠOP SR** (ďalej len „RŠOP SR“) zvolá pracovné stretnutie všetkých predsedov komisií za účelom plošného prehodnotenia odstrelu medveďa hnedého (napr. vylúčenie možnosti neodôvodneného poľovania na medveďa v susedných revíroch ap.).

7. Po tomto stretnutí RŠOP SR vypracuje zoznam všetkých užívateľov poľovníckych revírov, katastrálnych území a lokalít, kde navrhuje povoliť výnimku s podrobným zdôvodnením. Na základe tohto zoznamu predsedovia komisií odporučia predmetným užívateľom poľovníckych revírov požiadať o povolenie výnimky zo zákazu ust. § 35 ods. 1 písm. b) a e) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej správy ochrany prírody.
8. MŽP SR vydá pre jednotlivých užívateľov poľovníckych revírov rozhodnutia o povolení výnimky zo zakázaných činností vo vzťahu k chráneným živočíchom – medveďom hnedým. V rozhodnutí budú uvedené konkrétne (dohodnuté) podmienky lovu/odchytu ako aj kontaktné osoby poverené ŠOP SR zabezpečiť meranie a odber vzoriek.
9. Vydaniu rozhodnutia predchádza odborné stanovisko ŠOP SR s vypracovaním formulárov pre zisťovacie konanie (§ 28 zákona) a predbežné posúdenie vplyvu odstrelu na populáciu medveďa hnedého jednotne pre celé územie Slovenska.
10. V prípade, že sa vyskytne problematická situácia ohľadne škôd a nebezpečných stretov spôsobených medveďom hnedým, bude sa táto situácia riešená prostredníctvom činnosti zásahového tímu. Toto však nebude mať vplyv na plánovaný zásah do populácie.

Podmienky lovu medveďa hnedého

1. Medveďa hnedého možno loviť len v čase od **1. júna do 30. novembra** v uznaných poľovníckych revíroch, ktoré splnili podmienky na lov a bola im povolená výnimka.
2. Lov bude realizovaný v tých poľovníckych revíroch, kde sa ich užívatelia v predošlom období aktívne zúčastnili monitoringu a poskytnú relevantné dáta z realizovaného monitoringu. Ide o dáta, ktoré sú povinní uvádzať užívatelia poľovníckych revírov, ako výsledok sčítavania zveri v zmysle zákona o poľovníctve.
3. Medveďa je možné loviť výhradne **len individuálnym** spôsobom a to formou **posliedky a postriežky**.
4. Lovu medveďa môže predchádzať vnadenie **výlučne rastlinnou potravou**.
5. Medveď hnedý sa **prednostne** loví mimo území európskeho významu, v ktorých predstavuje predmet ochrany.
6. V rámci jednej poľovníckej sezóny a jedného poľovníckeho revíru **je možné usmrtiť najviac jedného** jedinca medveďa hnedého. Toto obmedzenie sa **netýka** poľovníckych revírov **s výmerou nad 8 000 ha**, resp. prípadov lovu medvedice s medvied'atami a rozhodnutí zásahového tímu.
7. Užívateľ poľovníckeho revíru je povinný oznámiť okresnému úradu, pozemkovému a lesnému odboru doručenie rozhodnutia MŽP SR o usmrtení medveďa hnedého.
8. Minimálne jeden deň pred začatím lovu medveďa hnedého je užívateľ poľovníckeho revíru povinný túto skutočnosť oznámiť kontaktnej osobe ŠOP SR.
9. Po ulovení medveďa hnedého musí užívateľ poľovníckeho revíru bezodkladne pred jeho manipuláciou založiť značku na označenie raticovej zveri a veľkej šelmy a do povolenia na lov zveri zaznamenať dátum a čas ulovenia zveri, číslo založenej značky. Informáciu o ulovení je povinný bezodkladne ohlásiť poľovníckemu hospodárovi, alebo ním poverenej osobe a užívateľovi poľovníckeho revíru. Užívateľ poľovníckeho revíru bezodkladne ohlási ulovenie medveďa kontaktnej osobe príslušnej organizačnej jednotke

ŠOP SR za účelom vykonania prehliadky a za účelom odobratia vzoriek. Po odobratí vzoriek spoločne vyplnia záznam o ulovení (úhyne) a odchyte medveďa hnedého. Záznam o love (úhyne) a odchyte medveďa hnedého zamestnanec ŠOP SR zašle v elektronickej forme na MŽP SR, MPRV SR a Riaditeľstvo ŠOP SR, ktorá záznam zaeviduje v KIMSe.

10. Vizuálna prehliadka sa vykoná na mieste ulovenia, odchyty alebo nájdenia úhynu.
11. Vzorky odobraté pri vizuálnej obhliadke a meraní uloveného, odchyteného (uhynutého) medveďa archivuje ŠOP SR. V prípade potreby ich poskytne relevantným orgánom a organizáciám.
12. V prípade nelegálneho lovu, odchyty alebo úhynu, všetci hlásia túto skutočnosť bezodkladne užívateľovi poľovného revíru. Ten okamžite zabezpečí nahlásenie príslušnému policajnému zboru a zabezpečí vizuálnu prehliadku v zmysle bodov 8. až 10. tejto prílohy. Ostatný postup je identický ako pri ulovení, odchyte a úhyne medveďa.
13. Ostatné podmienky tu neuvedené stanoví komisia a MŽP SR vo vydanom rozhodnutí o povolení výnimky.